

گمان
گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان

گزارش نظرسنجی

«نگرش ایرانیان به سیستم سیاسی مطلوب»

گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان)

GAMAAN

فروردین ۱۴۰۱

عمار ملکی، استادیار علوم سیاسی دانشگاه تیلبرگ هلند

موسسه گمان از همکاری تیم سایفون (Psiphon) و همچنین از تمامی کسانی که داوطلبانه و به روش‌های مختلف به انجام این نظرسنجی کمک رساندند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند.

گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان) یک موسسه پژوهشی غیرانتفاعی، مستقل و ثبت‌شده در کشور هلند است. تمام حقوق مادی و معنوی این پژوهش متعلق به موسسه گمان است و هر نوع استفاده از کل یا بخشی از محتوای این سند تنها با ذکر منبع مجاز است.

سایت: www.gamaan.org ایمیل: info@gamaan.org واتس‌آپ: ۰۰۳۱۶۴۴۸۶۰۲۲۴
تلگرام: t.me/gamaanresearch توئیتر: [@gamaanresearch](https://twitter.com/gamaanresearch) اینستاگرام: [@gamaanresearch](https://www.instagram.com/gamaanresearch)

چکیده یافته‌های نظرسنجی

- نظرسنجی «نگرش ایرانیان به سیستم سیاسی مطلوب» از تاریخ ۲۸ بهمن تا ۸ اسفند ۱۴۰۰ به مدت ده روز انجام گرفت. در این نظرسنجی بیش از ۲۰ هزار پاسخ‌دهنده شرکت کردند. نمونه نهایی مورد استفاده برای تهیه این گزارش، شامل ۱۶۸۵۰ نفر ایرانی داخل کشور می‌باشد. یافته‌های این گزارش، **دیدگاه افراد باسواد بالای ۱۹ سال ساکن ایران (برابر با ۸۵٪ افراد بزرگسال در ایران)** را بازتاب می‌دهد و با سطح اعتبار ۹۵٪ و فاصله اعتبار ۵٪ قابل تعمیم به این جامعه هدف است.
- بر طبق نتایج این نظرسنجی ۸۸٪ جامعه «داشتن یک نظام سیاسی مردم‌سالار و دموکراتیک» را (بسیار یا تا حدی) خوب می‌دانند. از سوی دیگر ۶۷٪ جامعه داشتن «ساختار و نظامی که بر اساس قوانین دینی اداره می‌شود» را (بسیار یا تا حدی) بد ارزیابی می‌کنند و حدود ۲۸٪ آن را خوب می‌دانند. همچنین ۷۶٪ جامعه مخالف «اداره کشور توسط ارتش و نظامیان» هستند.
- درباره شکل نظام سیاسی مطلوب، حدود ۳۴٪ جامعه «جمهوری سکولار»، ۲۲٪ «جمهوری اسلامی»، ۱۹٪ «پادشاهی مشروطه» و ۳٪ «سلطنت مطلقه» را انتخاب کرده‌اند. همچنین بیش از ۲۱٪ گفته‌اند که دانش و اطلاعات کافی برای پاسخ به این سوال را ندارند.
- درباره ساختار سیاسی مطلوب، حدود ۳۷٪ جامعه «ساختار سیاسی یکپارچه و متمرکز»، ۱۵٪ «ساختار سیاسی یکپارچه و غیر متمرکز» و ۱۲٪ «ساختار سیاسی فدرال» را انتخاب کرده‌اند. حدود ۶٪ هم گزینه «خواهان جدایی و استقلال ملیت خود هستیم» را برگزیده‌اند. همچنین حدود ۳۰٪ اعلام کرده‌اند که دانش و اطلاعات کافی برای پاسخ به این سوال را ندارند.
- درباره ویژگی‌های «بالاترین مقام رسمی کشور»، حدود ۷۸٪ جامعه با «موروثی بودن»، ۷۲٪ با «مرجع مذهبی بودن»، ۶۶٪ با «مادام‌العمر» بودن و ۵۶٪ با «خداناباور (آتئیست) بودن» بالاترین مقام حکومت مخالف هستند.
- در میان احزاب و ایدئولوژی‌های سیاسی، احزاب با گرایش‌های مشروطه‌خواه (طرفداران پادشاهی)، سوسیال-دموکرات، ملی-مذهبی، حامیان محیط‌زیست و جبهه ملی بیش از دیگر احزاب مورد اقبال جامعه هستند.
- در میان شخصیت‌های سیاسی و مدنی ذکر شده در پرسشنامه نظرسنجی، رضا پهلوی با ۳۹٪، ابراهیم رئیسی با ۱۷٪، نرگس محمدی و نسرين ستوده با ۱۵٪، مسیح علی‌نژاد با ۱۳٪، محمود احمدی‌نژاد، محمد نوری‌زاد و کاوه مدنی با حدود ۱۲٪ بیش از دیگران مورد اقبال جامعه قرار دارند. در رده‌های بعدی، میرحسین موسوی، محمد خاتمی و محمد جواد ظریف قرار دارند.

- در پاسخ به این سوال که کدام طرح را به عنوان پرچم ملی ایران بیشتر می‌پسندید، ۴۶٪ جامعه «پرچم سهرنگ با نشان شیر و خورشید» را انتخاب کردند. همچنین حدود ۳۰٪ پرچم رسمی فعلی را می‌پسندند و نزدیک به ۱۹٪ هم موافق پرچم سهرنگ بدون نشان هستند. ۵٪ جامعه هم موافق هیچکدام از این طرح‌ها نیستند.
- حدود ۶۶٪ جامعه درباره «رضا (شاه) پهلوی» نظر مثبتی دارند و حدود ۲۳٪ نسبت به او نظر منفی دارند. درباره «محمدرضا پهلوی»، حدود ۶۴٪ نظر مثبت و حدود ۲۸٪ نظر منفی دارند. حدود ۵۲٪ جامعه نسبت به «محمد مصدق» نظر مثبت و حدود ۲۷٪ نظر منفی دارند. درباره «روح‌الله خمینی»، حدود ۲۸٪ جامعه نظر مثبت و ۶۴٪ جامعه نظر منفی دارند. حدود ۲۶٪ جامعه نسبت به «علی خامنه‌ای» نظر مثبت و ۶۶٪ نظر منفی دارند.
- برای «ایجاد تغییرات سیاسی» در «شرایط امروز ایران»، حدود ۶۵٪ جامعه موافق «اعتصابات سراسری»، ۶۵٪ موافق «کمپین‌های اعتراضی در شبکه‌های اجتماعی»، ۵۲٪ موافق به‌کارگیری «روش‌های نافرمانی مدنی» و حدود ۵۰٪ جامعه موافق «تظاهرات و اعتراضات خیابانی» هستند. از سوی دیگر نزدیک به ۱۹٪ جامعه با «مبارزه مسلحانه» موافقت و در مقابل حدود ۶۸٪ نیز مخالف این روش هستند.
- در پاسخ به پرسشی پیرامون بعضی شعارهای سیاسی متداول در سال‌های اخیر ایران، ۶۵٪ جامعه موافق شعار «اصلاح طلب، اصول‌گرا، دیگه تمومه ماجرا»، حدود ۵۸٪ جامعه موافق شعار «چه اشتباهی کردیم، که انقلاب کردیم»، ۵۳٪ جامعه موافق شعار «رضا شاه، روح شاد» هستند. از سوی دیگر، ۲۱٪ جامعه با شعار «ما همه سرباز تویم خامنه‌ای، گوش به فرمان تویم خامنه‌ای» اظهار موافقت کرده‌اند و در مقابل، ۶۷٪ مخالف این شعار هستند. حدود ۵٪ جامعه با شعار «یا حسین، میرحسین» موافق هستند و ۷۶٪ با این شعار مخالفت کرده‌اند.
- حدود ۸۴٪ جامعه، زبان فارسی را بهترین گزینه برای زبان رسمی یا میانجی در ایران می‌دانند. همچنین ۶۵٪ جامعه با تدریس زبان مادری در مدارس، در کنار زبان فارسی، موافق هستند و حدود ۱۹٪ با این گزاره مخالفند. از سوی دیگر ۶۱٪ جامعه با این گزاره که «من ترجیح می‌دهم فرزندم در دانشگاه به جای زبان فارسی، به زبان مادری‌اش درس بخواند» مخالف هستند و ۱۸٪ با آن موافقت می‌کنند.
- نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد که حدود ۲۰٪ جامعه عملکرد ابراهیم رئیسی به‌عنوان رئیس‌جمهور را تایید می‌کنند و در مقابل حدود ۶۹٪ عملکرد او را تایید نمی‌کنند. میزان نارضایتی از عملکرد رئیسی در میان افراد دارای تحصیلات دانشگاهی و ساکن مناطق شهری بیشتر است. از سوی دیگر زنان بیش از مردان از عملکرد او نارضایتی هستند.
- درباره گرایش‌های سیاسی ایرانیان، حدود ۴۱٪ جامعه «خواهان براندازی جمهوری اسلامی به‌عنوان پیش شرط هر تغییر»، ۲۱٪ «خواهان تحولات ساختاری و گذار از جمهوری اسلامی»، ۱۸٪ «خواهان حفظ اصول و ارزش‌های انقلاب و حامی سیاست‌های نظام و رهبری» و ۸٪ «خواهان اصلاحات تدریجی در چهارچوب نظام جمهوری اسلامی» هستند. حدود ۱۱٪ هم خود را متعلق به هیچ یک از این گرایش‌ها نمی‌دانند. میزان پایگاه اجتماعی این گرایش‌ها در سال ۱۴۰۰ نوسان قابل توجهی نداشته است.

بخش اول: روش نمونه‌گیری و مشخصات نمونه آماری

۱-۱ مشخصات نظرسنجی و نمونه آماری خام

- «نظرسنجی نگرش ایرانیان به سیستم سیاسی مطلوب» توسط «گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان)» از تاریخ ۲۸ بهمن تا ۸ اسفند ۱۴۰۰ به مدت ۱۰ روز انجام گرفت. این نظرسنجی به صورت آنلاین و با استفاده از یک پلتفرم تخصصی و ایمن انجام شد.
- نظرسنجی با روش ایجاد زنجیره‌های متعدد و متنوع نمونه‌گیری (multiple chain referral sampling)، از طریق پلتفرم سایفون، شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها (تلگرام، اینستاگرام، واتس‌آپ و توییتر) صورت گرفت و بیش از ۲۰ هزار پاسخ‌دهنده از داخل و خارج کشور در این نظرسنجی شرکت کردند. (اطلاعات بیشتر در بخش سوم).
- بر طبق گزارش [بانک جهانی](#)، در حال حاضر بیش از ۸۴٪ جمعیت ایران کاربر اینترنت هستند. از سوی دیگر [نظرسنجی مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران \(ایسپا\)](#) در تیر ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که بیش از ۷۰٪ افراد بالای ۱۸ سال در ایران حداقل از یک شبکه اجتماعی استفاده می‌کنند. همچنین [بر طبق سرشماری سال ۱۳۹۵](#) تخمین زده می‌شود که حدود ۱۵٪ جمعیت بالای ۱۸ سال بی‌سواد هستند و امکان استفاده از شبکه‌های اجتماعی را ندارند. این بدین معناست که بیش از ۸۰٪ جمعیت باسواد بالای ۱۸ سال از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. این امکانات باعث می‌شود که بتوان از طریق اینترنت با بخش بزرگی از جامعه ایران ارتباط برقرار کرد و نظرات آن‌ها را جویا شد.
- در این نظرسنجی، علاوه بر پرسش‌های اصلی، سوال‌هایی درباره مشخصات عمومی و جمعیت‌شناسی پاسخ‌دهندگان (جنسیت، رده سنی، میزان تحصیلات، استان محل سکونت، منطقه شهری یا روستایی، وضعیت شغلی، سطح درآمد خانوار، زبان محاوره‌ای در خانه و رفتار انتخاباتی) در پرسشنامه قرار گرفت.
- از آن‌جا که پاسخ‌دهندگان به‌طور ناشناس و بدون پرسش درباره مشخصات فردی در نظرسنجی شرکت کرده‌اند، برآورد می‌شود که این افراد برای ابراز نظرات واقعی خود احساس امنیت بیشتری داشته‌اند.
- حدود ۹۰٪ شرکت‌کنندگان اظهار داشتند که در داخل ایران زندگی می‌کنند. روش‌های چندگانه راستی‌آزمایی نشان دادند که کمتر از ۵٪ پاسخ‌دهندگان احتمال دارد محل سکونت خود (داخل یا خارج کشور) را به عمد یا به سهو اشتباه ذکر کرده باشند.
- ایرانیان داخل کشور از تمامی ۳۱ استان و از مناطق شهری و روستایی در این نظرسنجی شرکت کردند. مشخصات نمونه در بخش سوم ارایه شده است.

۲-۱ مراحل پالایش و آماده‌سازی نمونه نهایی

- در این نظرسنجی یک پرسش جهت شناسایی پاسخ‌های تصادفی یا واردشده توسط ربات قرار داده شد. پاسخ‌های نادرست به این پرسش و همچنین موارد متناقض (مانند کسانی که اظهار داشتند در سال ۹۶ یا ۹۸ هنوز به سن رای دادن نرسیده بودند اما رده سنی خود را بیش از ۳۰ سال ذکر کرده‌اند، یا کسانی که در یک سوال خود را ساکن داخل ایران و در سوال دیگر خود را ساکن خارج کشور معرفی کردند) از نمونه آماری حذف شدند.
- با لحاظ کردن رده های سنی استاندارد موجود در مشخصات سرشماری سال ۱۳۹۵ نمونه نهایی مورد استفاده در این تحلیل فقط شامل پاسخ‌دهندگان بالای ۱۹ سال ساکن ایران می‌شود.
- بعد از پالایش‌های انجام گرفته، حجم نمونه آماری نهایی از داخل ایران ۱۶۸۵۰ پاسخ‌دهنده بوده است. تمامی یافته‌های این گزارش بر مبنای این نمونه آماری نهایی استخراج شده است.
- جمعیت آماری هدف این نظرسنجی، افراد بالای ۱۹ سال و باسواد ساکن ایران هستند (کسانی که امکان استفاده از اینترنت و خواندن سوالات نظرسنجی را دارند). طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، تعداد افراد باسواد بالای ۱۹ سال در ایران حدود ۴۷ میلیون نفر است. این رقم حدود ۸۵٪ جمعیت بزرگسال ایران است.
- در این گزارش هر جا از عبارت «نمونه آماری» استفاده می‌شود، منظور نمونه نهایی پالایش شده است و نه «نمونه خام اولیه» نظرسنجی. همچنین در این گزارش، هر جا از عبارت «جامعه» استفاده می‌شود منظور «جامعه آماری هدف» (یا همان جمعیت آماری هدف) است و نه کل جمعیت ایران.

نمونه آماری نظرسنجی‌های آنلاین معمولاً با مشخصات جمعیت آماری هدف انطباق کامل ندارد، در نتیجه برای داشتن یک نمونه آماری معرف (representative sample)، از شیوه‌های مختلف وزن‌دهی (weighting) استفاده می‌شود تا بتوان نمونه آماری را متوازن کرده و آنرا با مشخصات اصلی جمعیت هدف انطباق داد. در این پژوهش، نتایج حاصل از نمونه‌وزن‌دهی شده، با آزمون‌های مختلف اعتبارسنجی مورد تایید قرار می‌گیرد. همچنین نتایج با استفاده از روش انتخاب نمونه تصادفی از کل نمونه آماری (matching) مورد ارزیابی مجدد قرار گرفت. در بخش سوم این گزارش، روش‌های متوازن کردن نمونه آماری، شیوه وزن‌دهی، مشخصات جمعیت‌شناختی نمونه‌آماری و جمعیت هدف، و آزمون‌های اعتبارسنجی مورد بحث قرار گرفته است.

بخش دوم: یافته‌های اصلی نظرسنجی

در این گزارش تمامی نتایج و جداول بر مبنای «نمونه آماری وزن‌دهی شده» داخل کشور محاسبه شده است. یافته‌های این نظرسنجی را می‌توان با سطح اعتبار ۹۵٪ (credibility level) و فاصله اعتبار ۵٪ (credibility interval)، که معادل سطح اطمینان و حاشیه خطا برای نظرسنجی‌های آنلاین است، به جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (یعنی حدود ۸۵٪ جمعیت بزرگسال ایران) قابل تعمیم دانست.

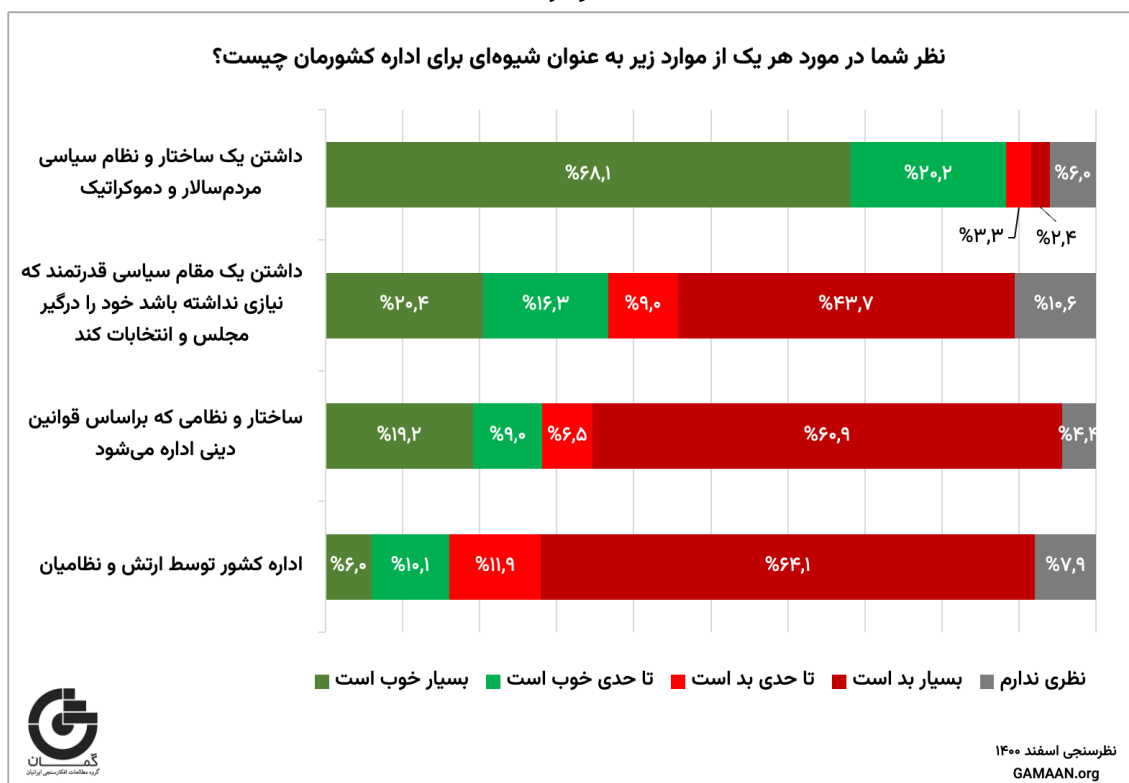
۱-۲ شیوه اداره کشور

در این نظرسنجی سوالات استاندارد پیمایش جهانی ارزش‌ها (World Values Survey) درباره مقبولیت انواع شیوه‌های اداره کشور مورد پرسش قرار گرفت. همانطور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود، بیش از ۸۸٪ جامعه «داشتن یک نظام سیاسی مردم‌سالار و دموکراتیک» را (بسیار یا تا حدی) خوب می‌دانند.

حدود ۳۷٪ جامعه «داشتن یک مقام سیاسی قدرتمند که نیازی نداشته باشد خود را درگیر مجلس و انتخابات کند» را برای اداره کشور خوب می‌دانند و در مقابل نزدیک به ۵۳٪ آن را بد ارزیابی می‌کنند. همچنین ۶۷٪ جامعه داشتن «ساختار و نظامی که بر اساس قوانین دینی اداره می‌شود» را (بسیار یا تا حدی) بد می‌دانند و حدود ۲۸٪ آن را خوب عنوان کرده‌اند.

از سوی دیگر، ۷۶٪ جامعه «اداره کشور توسط ارتش و نظامیان» را بد دانسته و حدود ۱۶٪ آن را خوب تلقی می‌کنند.

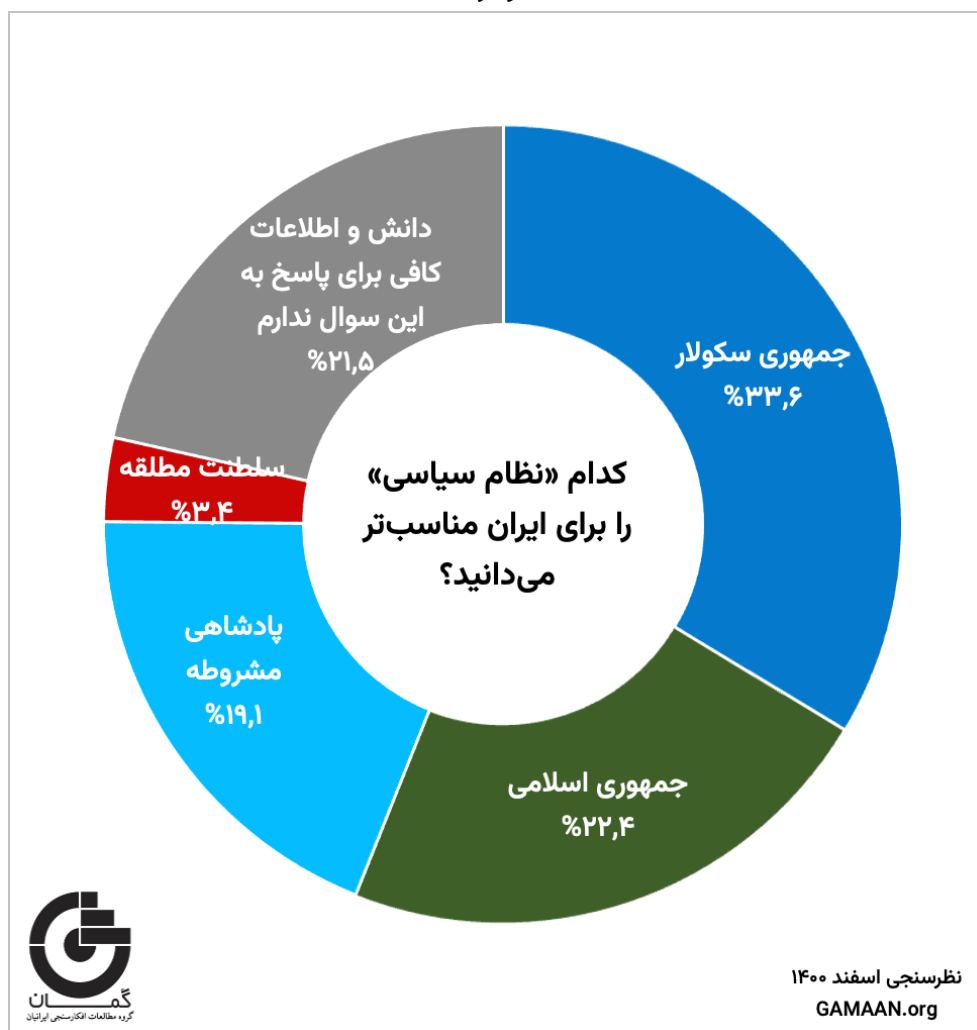
نمودار ۱

۲-۲ نظام سیاسی

در پاسخ به این سوال که «کدام نظام سیاسی را برای ایران مناسبتر می‌دانید؟»، حدود ۳۴٪ جامعه «جمهوری سکولار»، ۲۲٪ «جمهوری اسلامی»، ۱۹٪ «پادشاهی مشروطه» و ۳٪ «سلطنت مطلقه» را انتخاب کردند. همچنین بیش از ۲۱٪ اعلام کرده‌اند که دانش و اطلاعات کافی برای پاسخ به این سوال را ندارند.

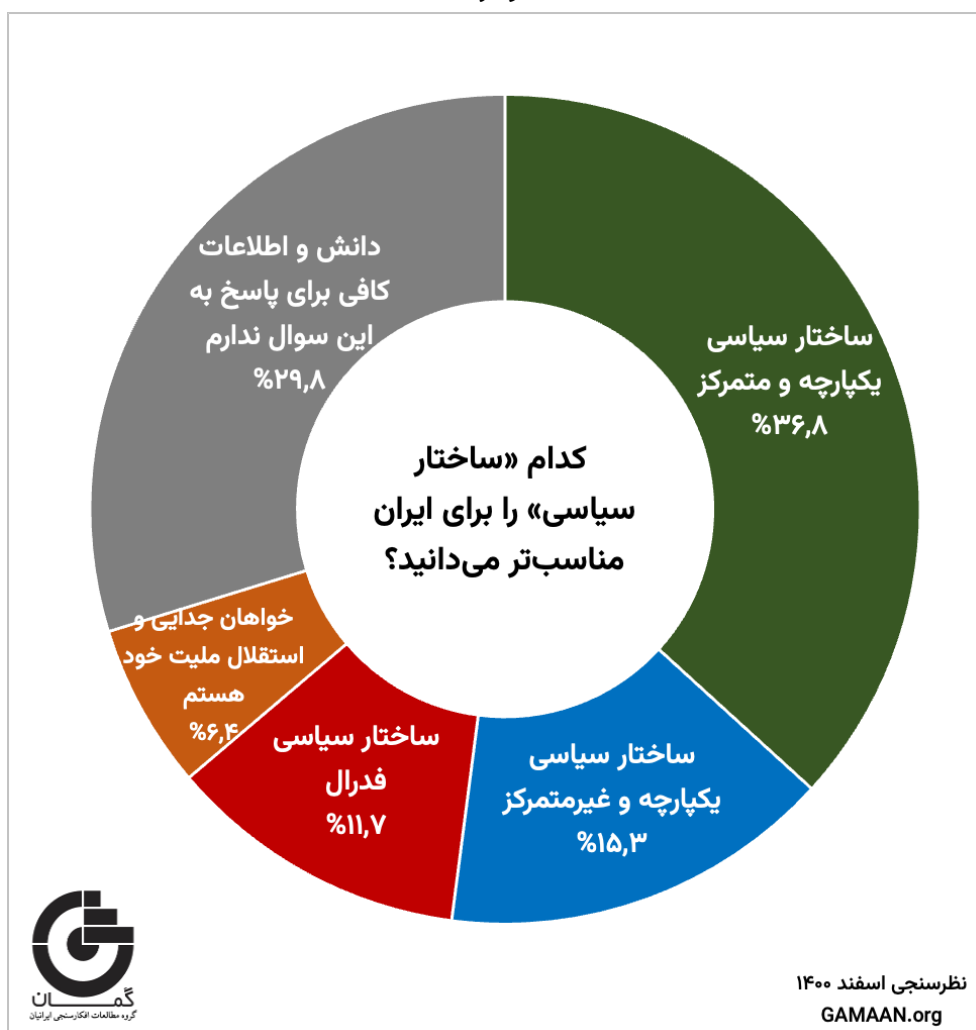
نمودار ۲

۲-۳ ساختار سیاسی

در پاسخ به این سوال که «کدام ساختار سیاسی را برای ایران مناسب‌تر می‌دانید؟»، حدود ۳۷٪ جامعه «ساختار سیاسی یکپارچه و متمرکز»، ۱۵٪ «ساختار سیاسی یکپارچه و غیر متمرکز» و ۱۲٪ «ساختار سیاسی فدرال» را انتخاب کردند. نزدیک به ۶٪ هم گزینه «خواهان جدایی و استقلال ملیت خود هستیم» را برگزیده‌اند. همچنین حدود ۳۰٪ اعلام کرده‌اند که دانش و اطلاعات کافی برای پاسخ به این سوال را ندارند.

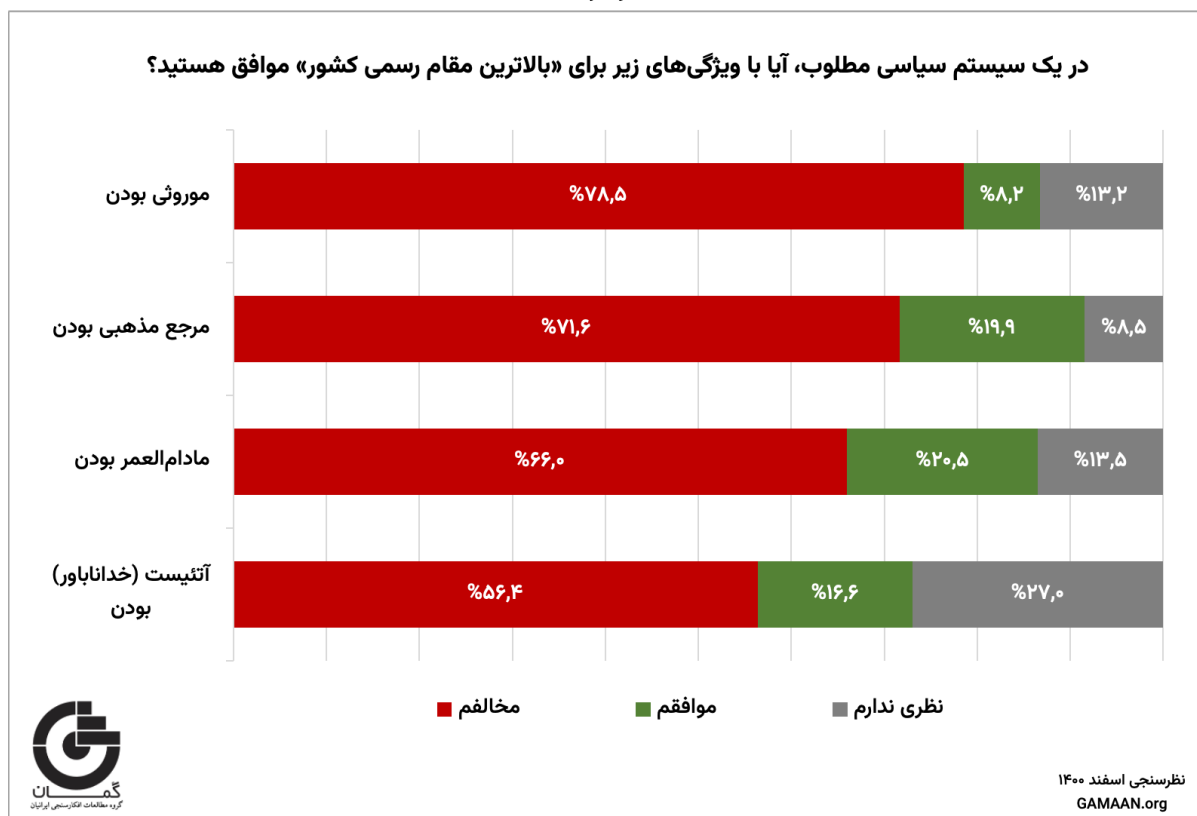
نمودار ۳

۲-۴ ویژگی‌های بالاترین مقام رسمی کشور

در پاسخ به یک سوال درباره ویژگی‌های «بالاترین مقام رسمی کشور»، حدود ۷۸٪ جامعه با «موروثی بودن»، ۷۲٪ با «مرجع مذهبی بودن»، ۶۶٪ با «مادام‌العمر بودن» و ۵۶٪ با «خداناباور (آتئیست) بودن» بالاترین مقام حکومت ابراز مخالفت کرده‌اند.

نمودار ۴

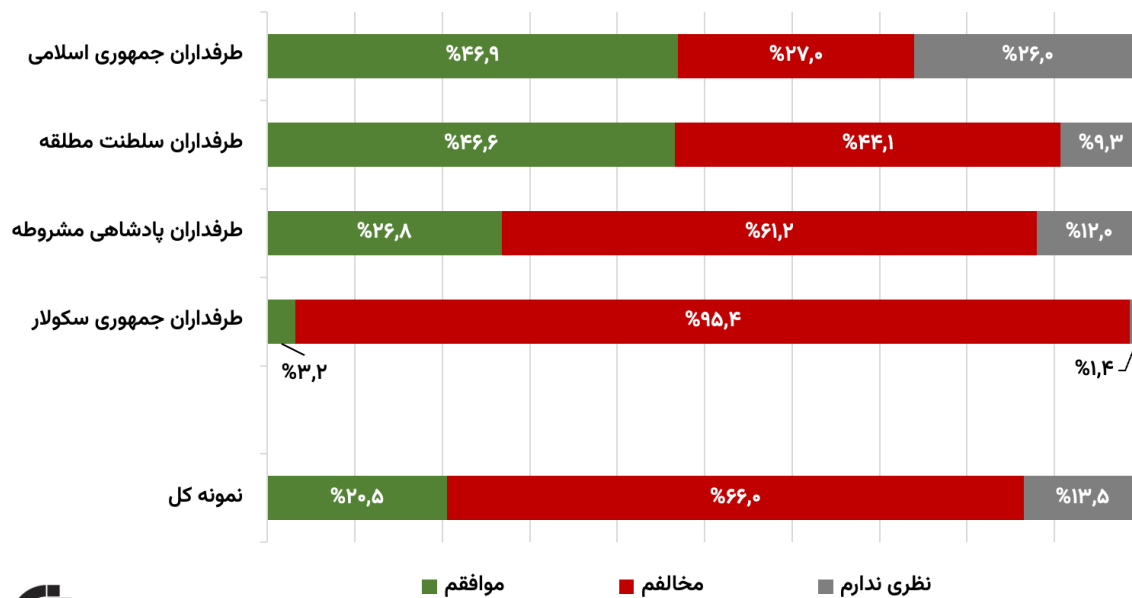

تفکیک نظرات در میان طرفداران نظام‌های سیاسی مختلف نشان می‌دهد که حدود ۴۷٪ کسانی که نظام سیاسی مطلوبشان «جمهوری اسلامی» است، با مادام‌العمر بودن بالاترین مقام رسمی کشور موافق هستند. همچنین ۴۷٪ طرفداران «سلطنت مطلقه» هم موافق وجود مقام مادام‌العمر در راس حکومت هستند.

از سوی دیگر در میان طرفداران «پادشاهی مشروطه»، ۲۷٪ با مادام‌العمر بودن بالاترین مقام رسمی کشور موافق و ۶۱٪ مخالف آن هستند. حدود ۹۵٪ طرفداران «جمهوری سکولار» نیز با مادام‌العمر بودن بالاترین مقام کشور ابراز مخالفت کرده‌اند. (نمودار ۴-۱)

نمودار ۱-۴

آیا با ویژگی «مادام‌العمر بودن» برای «بالاترین مقام رسمی کشور» موافق هستید؟

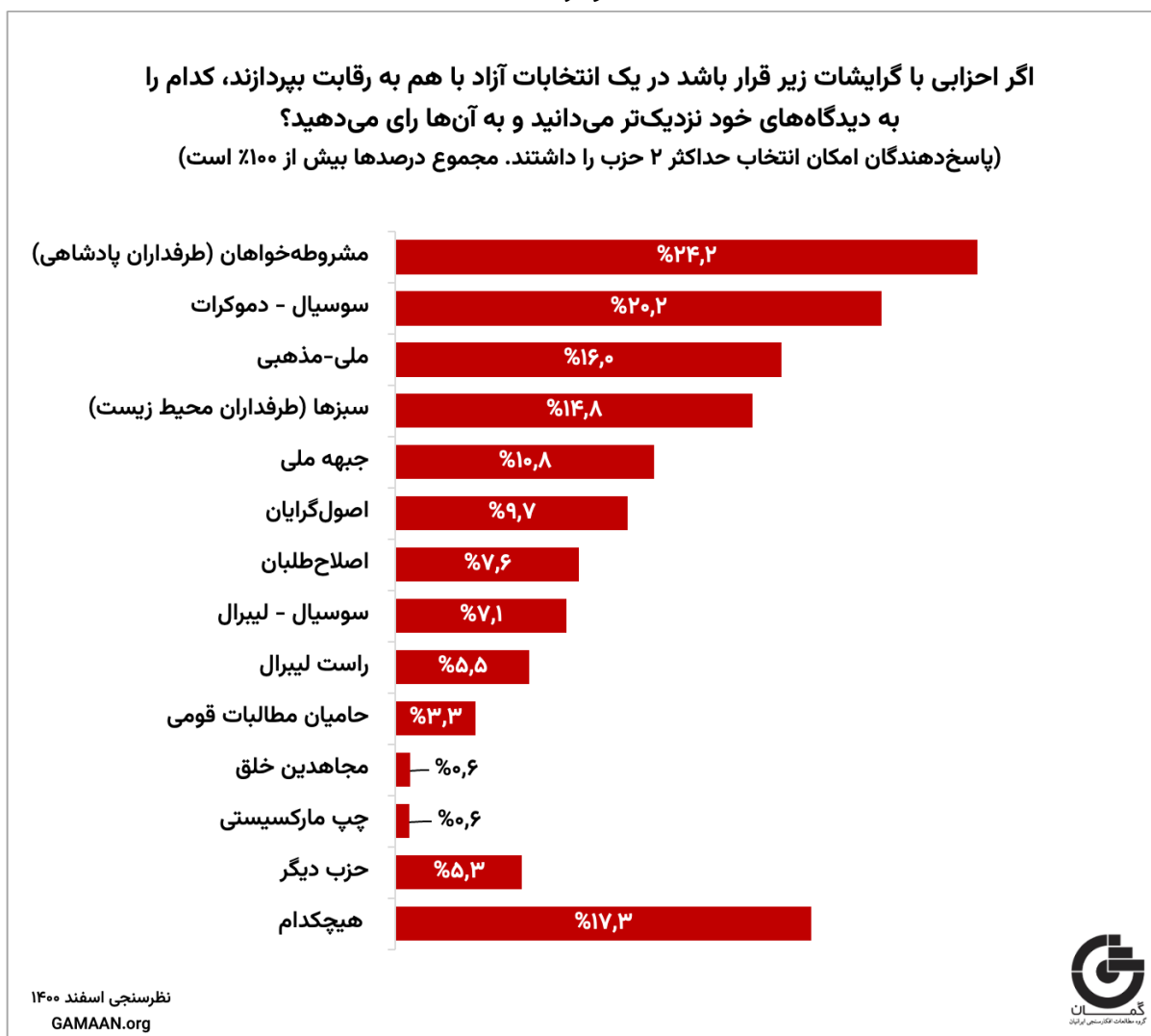

نظرسنجی اسفند ۱۴۰۰
GAMAAN.org

۲-۵ احزاب و ایدئولوژی‌های سیاسی

در این نظرسنجی از شرکت‌کنندگان سوال شد که در یک انتخابات آزاد به کدام یک از احزاب و ایدئولوژی‌های مختلف سیاسی بیشتر گرایش دارند و به آن‌ها رای می‌دهند. نمودار ۵ میزان اقبال به هر یک از احزاب و گرایش‌های سیاسی را نشان می‌دهد.

نمودار ۵

در پاسخ به این سوال هر پاسخ‌دهنده امکان انتخاب حداکثر دو حزب را داشت. جدول ۱-۵ نشان می‌دهد که کدام احزاب بیشترین اشتراک هواداران را داشته‌اند. همانطور که دیده می‌شود، به طور مثال، انتخاب دوم اکثر کسانی که حامی حزب مشروطه‌خواهان هستند، حزب سوسیال-دموکرات بوده است؛ یا اکثر کسانی که طرفدار حزب سوسیال-دموکرات هستند، حزب سوسیال-لیبرال را به عنوان گزینه دوم برگزیده‌اند.

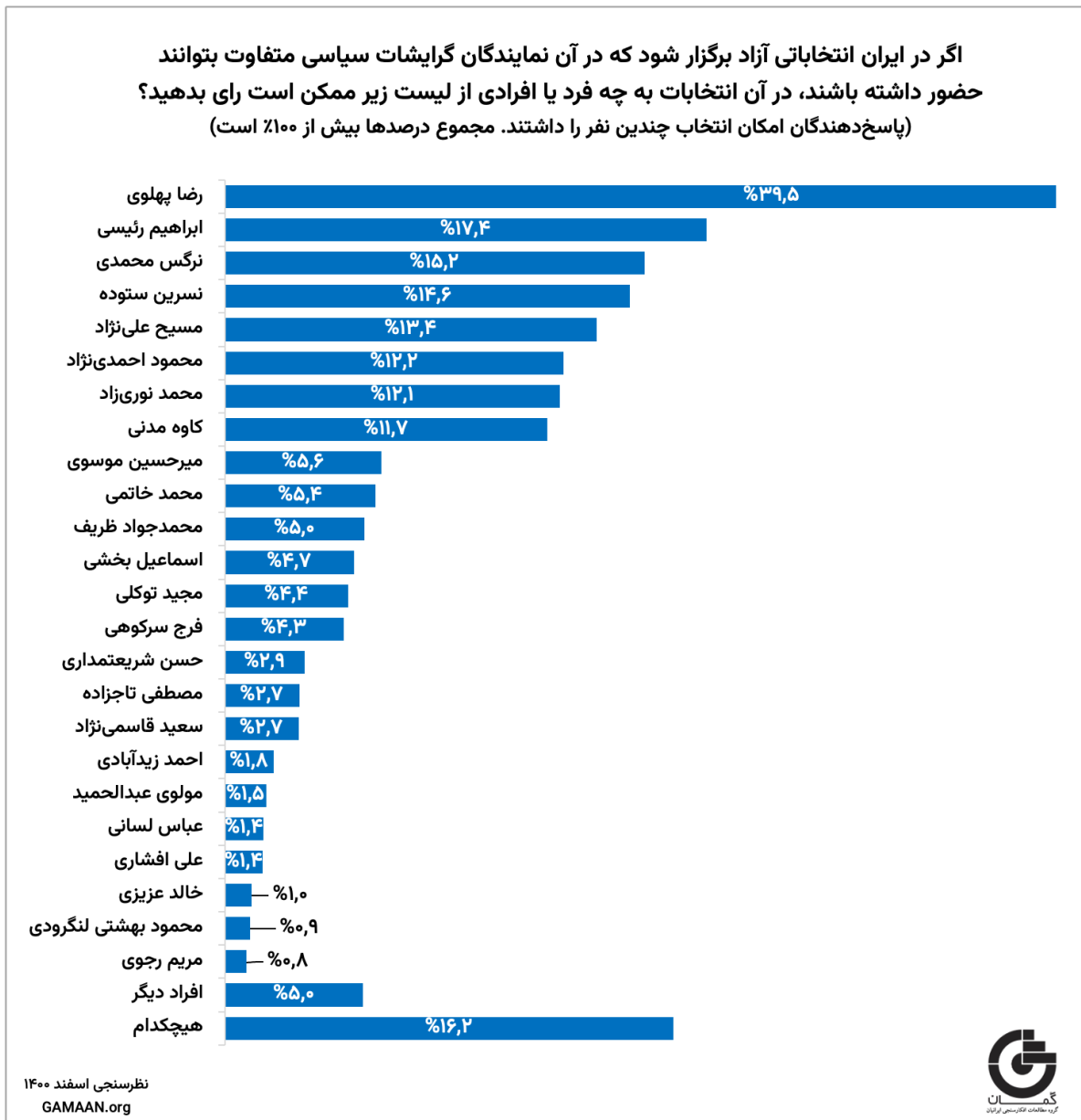
جدول ۱-۵

حزب انتخابی	بیشترین انتخاب دوم
مشروطه‌خواهان (طرفداران پادشاهی)	سوسیال-دموکرات
سوسیال-دموکرات	سوسیال-لیبرال
سوسیال-لیبرال	سوسیال-دموکرات
ملی-مذهبی	اصول‌گرایان
جبهه ملی	سوسیال-دموکرات
اصول‌گرایان	ملی-مذهبی
راست لیبرال	مشروطه‌خواهان (طرفداران پادشاهی)
اصلاح‌طلبان	ملی-مذهبی
حامیان مطالبات قومی	سوسیال-دموکرات
سبزها (طرفداران محیط زیست)	سوسیال-دموکرات
مجاهدین خلق	سوسیال-دموکرات
چپ مارکسیستی	سوسیال-دموکرات

۲-۶ شخصیت‌های سیاسی

در این نظرسنجی، لیستی از افراد سیاسی و مدنی که متعلق به گرایش‌های و ایدئولوژی‌های سیاسی مختلف هستند در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت و از آنها سوال شد که در یک انتخابات آزاد به کدام یک از این افراد ممکن است رای دهند. علاوه بر افراد حاضر در لیست، امکان انتخاب «گزینه دیگر» و نوشتن نام افراد دیگر و همچنین گزینه «هیچکدام» هم وجود داشت. نمودار ۶ میزان مقبولیت افراد درون لیست را نشان می‌دهد. رضا پهلوی با ۳۹٪، ابراهیم رئیسی با ۱۷٪، نرگس محمدی و نسرین ستوده با ۱۵٪، مسیح علی‌نژاد با ۱۳٪، محمود احمدی‌نژاد، محمد نوری‌زاد و کاوه مدنی با حدود ۱۲٪ بیش از دیگران مورد اقبال جامعه قرار داشتند. حدود ۱۶٪ هم گزینه هیچکدام را انتخاب کردند و ۵٪ هم افراد دیگری را ذکر کردند.

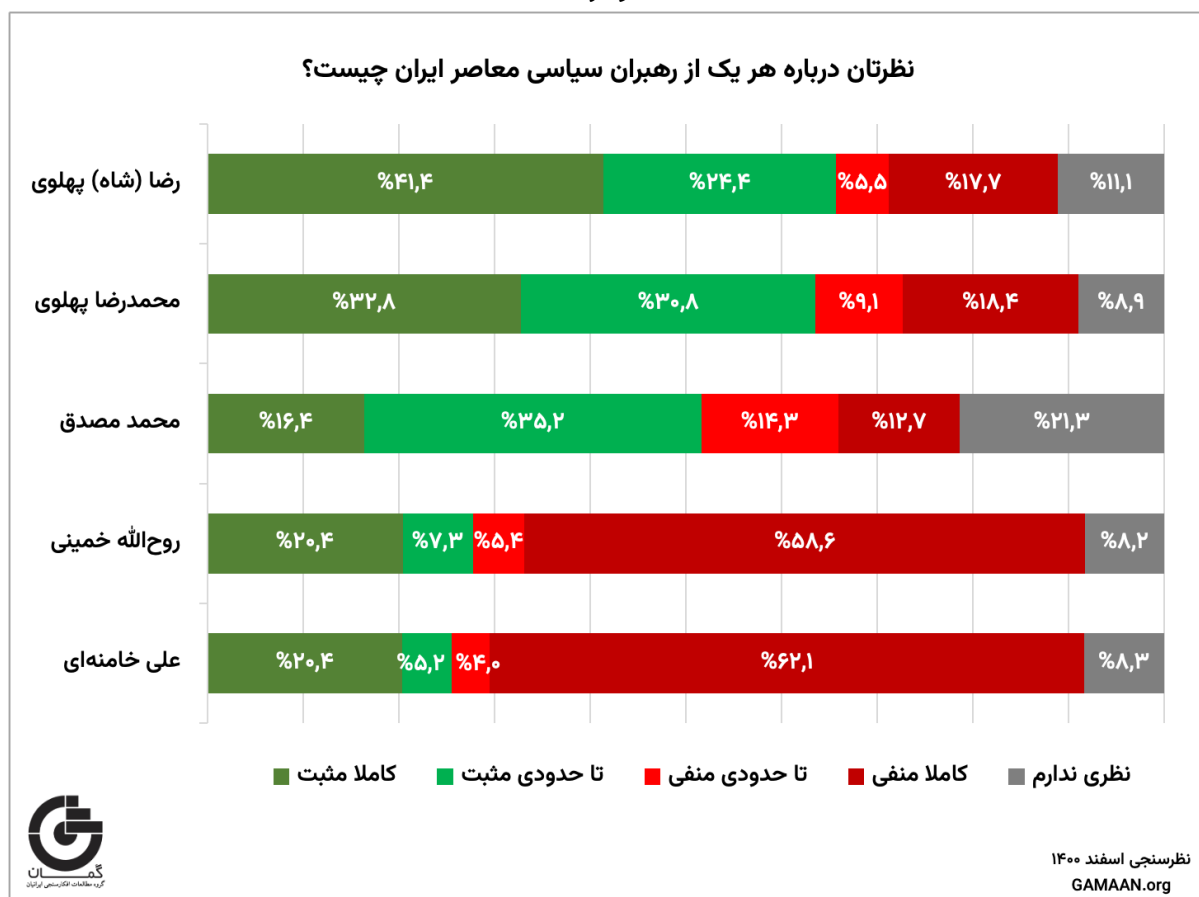
نمودار ۶

۷-۲ محبوبیت رهبران سیاسی ایران معاصر

در این نظرسنجی نظر ایرانیان درباره رهبران سیاسی معاصر ایران مورد پرسش قرار گرفت. همانطور که در نمودار ۷ دیده می‌شود، حدود ۶۶٪ جامعه درباره «رضا (شاه) پهلوی» نظر مثبتی دارند و حدود ۲۳٪ نسبت به او نظر منفی دارند. درباره «محمد رضا پهلوی»، حدود ۶۴٪ نظر مثبت و حدود ۲۸٪ نظر منفی دارند. نزدیک به ۵۲٪ جامعه نسبت به «محمد مصدق» نظر مثبت و حدود ۲۷٪ نظر منفی دارند. درباره «روح‌الله خمینی»، حدود ۲۸٪ جامعه نظر مثبت و ۶۴٪ جامعه نظر منفی دارند. نزدیک به ۲۶٪ جامعه نسبت به «علی خامنه‌ای» نظر مثبت و ۶۶٪ نظر منفی دارند.

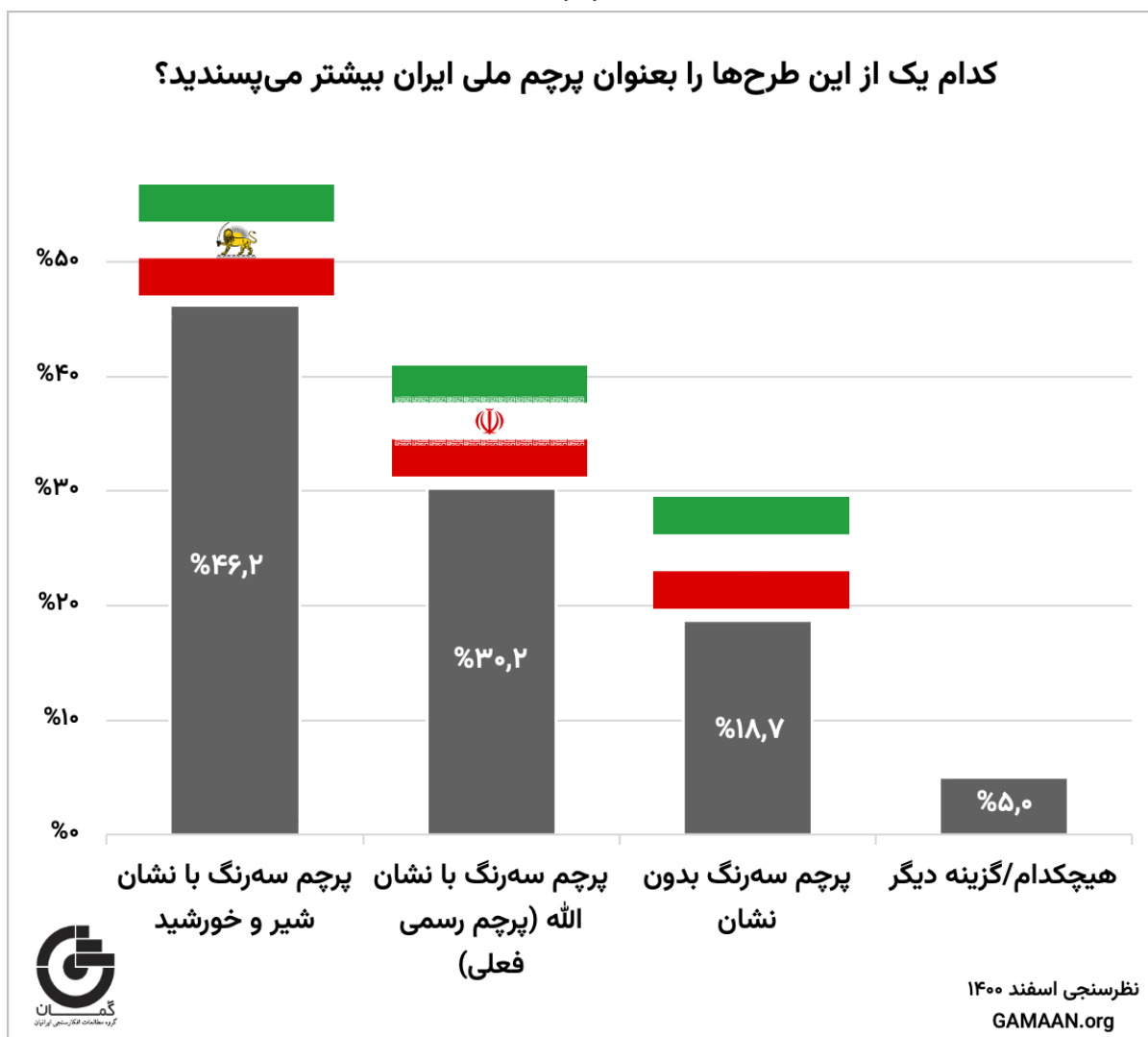
نمودار ۷

۸-۲ پرچم ملی

در پاسخ به این سوال که کدام طرح را به عنوان پرچم ملی ایران بیشتر می‌پسندید، ۴۶٪ جامعه «پرچم سهرنگ با نشان شیر و خورشید» را انتخاب کردند؛ همچنین حدود ۳۰٪ پرچم رسمی فعلی را می‌پسندند و حدود ۱۹٪ هم موافق پرچم سهرنگ بدون نشان هستند. ۵٪ جامعه هم موافق هیچکدام از این طرح‌ها نیستند.

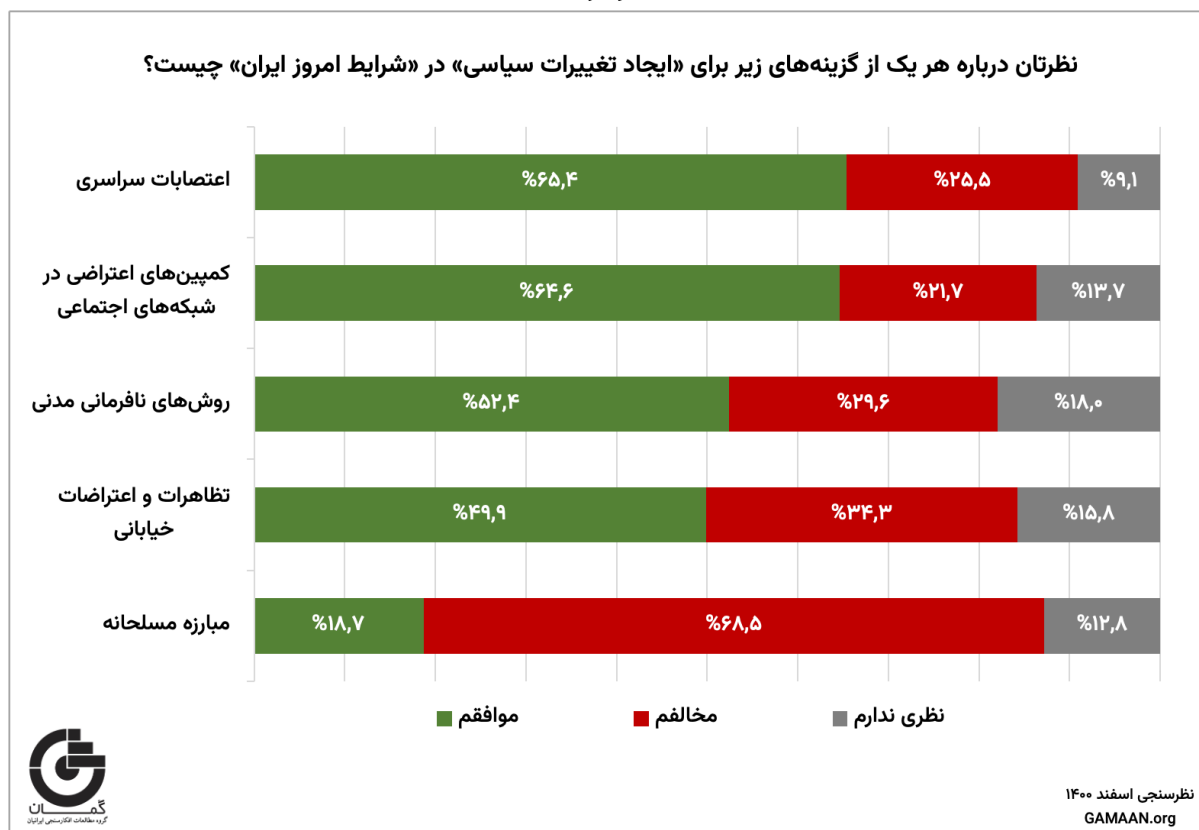
نمودار ۸

۹-۲ شیوه ایجاد تغییرات سیاسی در شرایط امروز ایران

برای «ایجاد تغییرات سیاسی» در «شرایط امروز ایران»، حدود ۶۵٪ جامعه موافق «اعتصابات سراسری» و حدود ۲۵٪ مخالف این روش هستند. درباره «کمپین‌های اعتراضی در شبکه‌های اجتماعی»، ۶۵٪ موافق و ۲۲٪ مخالف آن هستند. همچنین ۵۲٪ جامعه موافق و ۳۰٪ مخالف به کارگیری «روش‌های نافرمانی مدنی» برای ایجاد تغییرات سیاسی هستند. حدود ۵۰٪ جامعه با «تظاهرات و اعتراضات خیابانی» موافق هستند و ۳۴٪ با آن مخالفند. از سوی دیگر، حدود ۱۹٪ جامعه با «مبارزه مسلحانه» موافقت و در مقابل، حدود ۶۸٪ با این روش مخالفند.

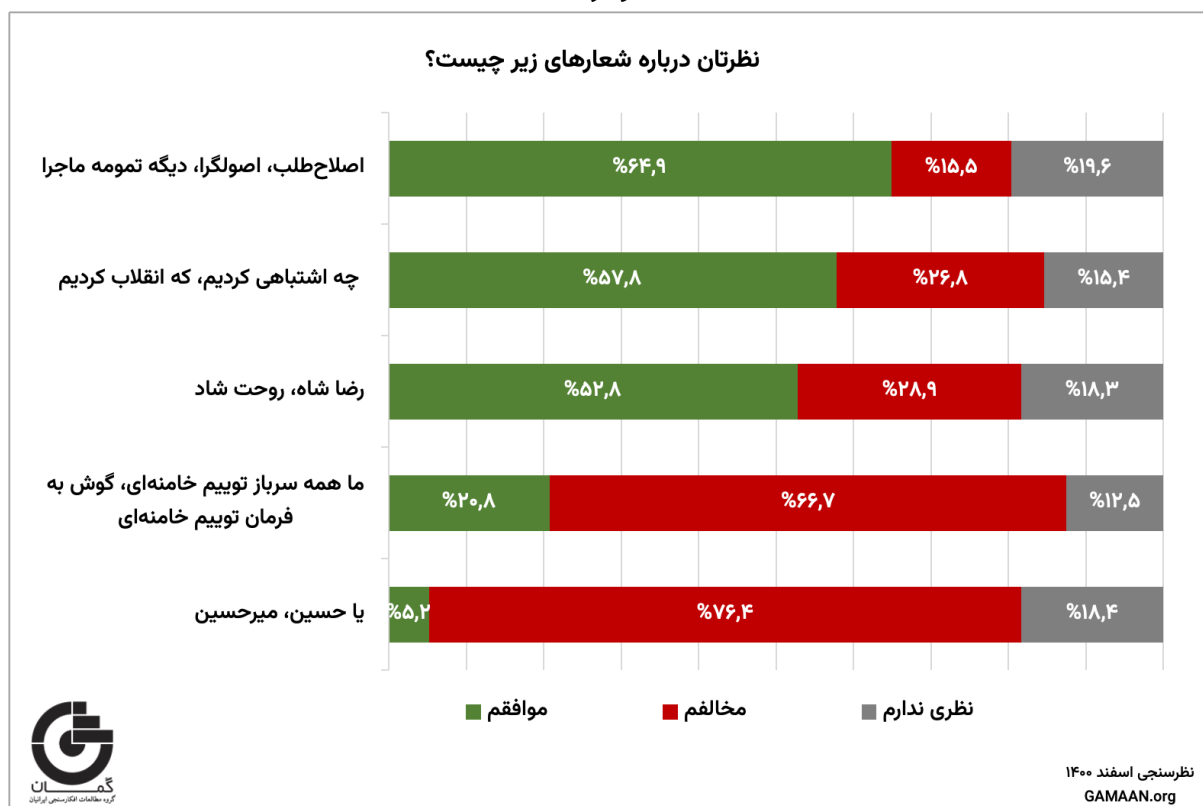
نمودار ۹

۲-۱۰ شعارهای سیاسی

در پاسخ به پرسشی پیرامون بعضی شعارهای سیاسی متداول در سالهای اخیر ایران، ۶۵٪ جامعه اعلام کردند که با شعار «اصلاح طلب، اصولگرا، دیگه تمومه ماجرا» موافق هستند و ۱۵٪ مخالف آن بودند. حدود ۵۸٪ جامعه با شعار «چه اشتباهی کردیم، که انقلاب کردیم» موافقت و ۲۷٪ مخالف آن هستند. همچنین حدود ۵۳٪ جامعه با شعار «رضا شاه، روح شاد» موافق و ۲۹٪ با آن مخالف هستند. درباره شعار «ما همه سرباز تویم خامنه‌ای، گوش به فرمان تویم خامنه‌ای»، ۲۱٪ اظهار موافقت کردند و در مقابل، ۶۷٪ مخالف این شعار هستند. حدود ۵٪ جامعه با شعار «یا حسین، میرحسین» موافق هستند و ۷۶٪ مخالف آن هستند.

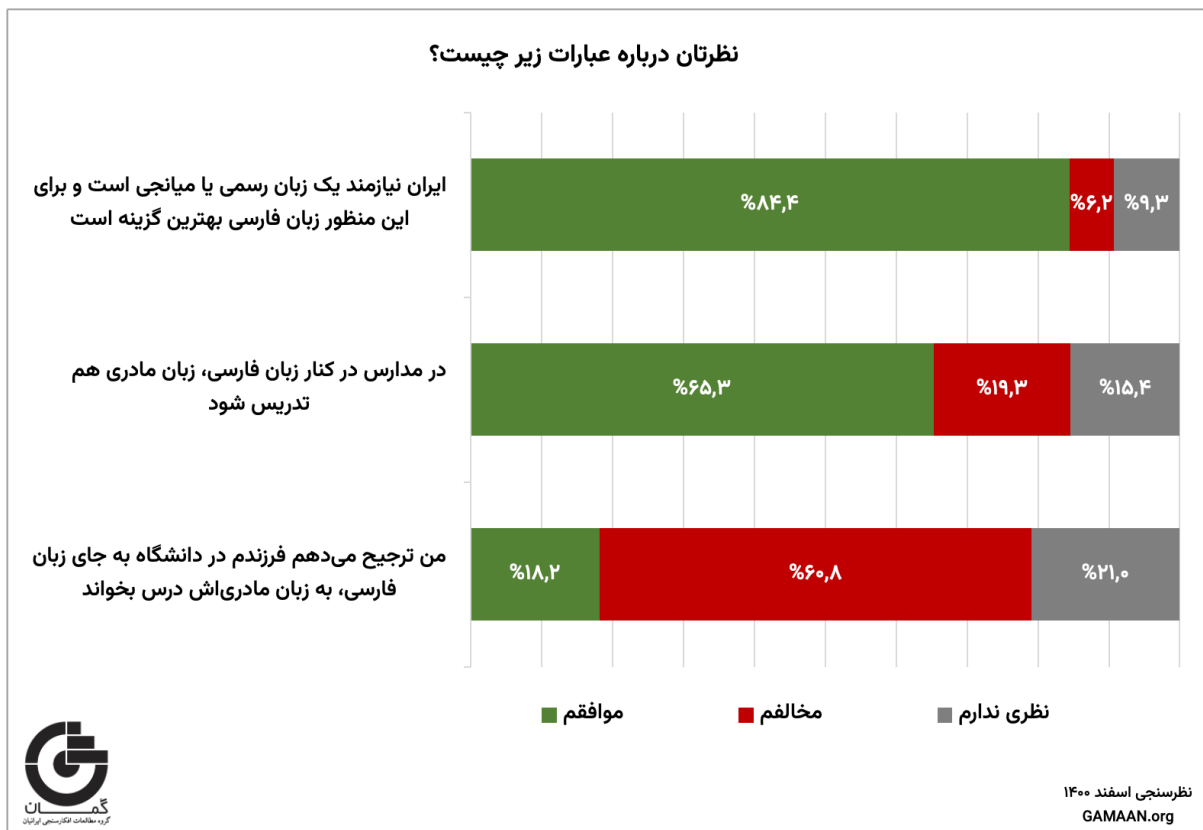
نمودار ۱۰

۲-۱۱ زبان رسمی و زبان مادری

در این نظرسنجی سوالاتی در قالب چندین گزاره درباره مساله زبان رسمی و زبان مادری از شرکت‌کنندگان پرسیده شد. همانطور که در نمودار ۱۱ دیده می‌شود، ۸۴٪ جامعه زبان فارسی را بهترین گزینه برای زبان رسمی یا میانجی در ایران می‌دانند. همچنین ۶۵٪ جامعه با تدریس زبان مادری در مدارس، در کنار زبان فارسی، موافق هستند و حدود ۱۹٪ با این گزاره مخالفند. از سوی دیگر، ۶۱٪ جامعه با این گزاره که «من ترجیح می‌دهم فرزندم در دانشگاه به جای زبان فارسی، به زبان مادری‌اش درس بخواند» مخالف هستند و ۱۸٪ موافق آن هستند.

نمودار ۱۱

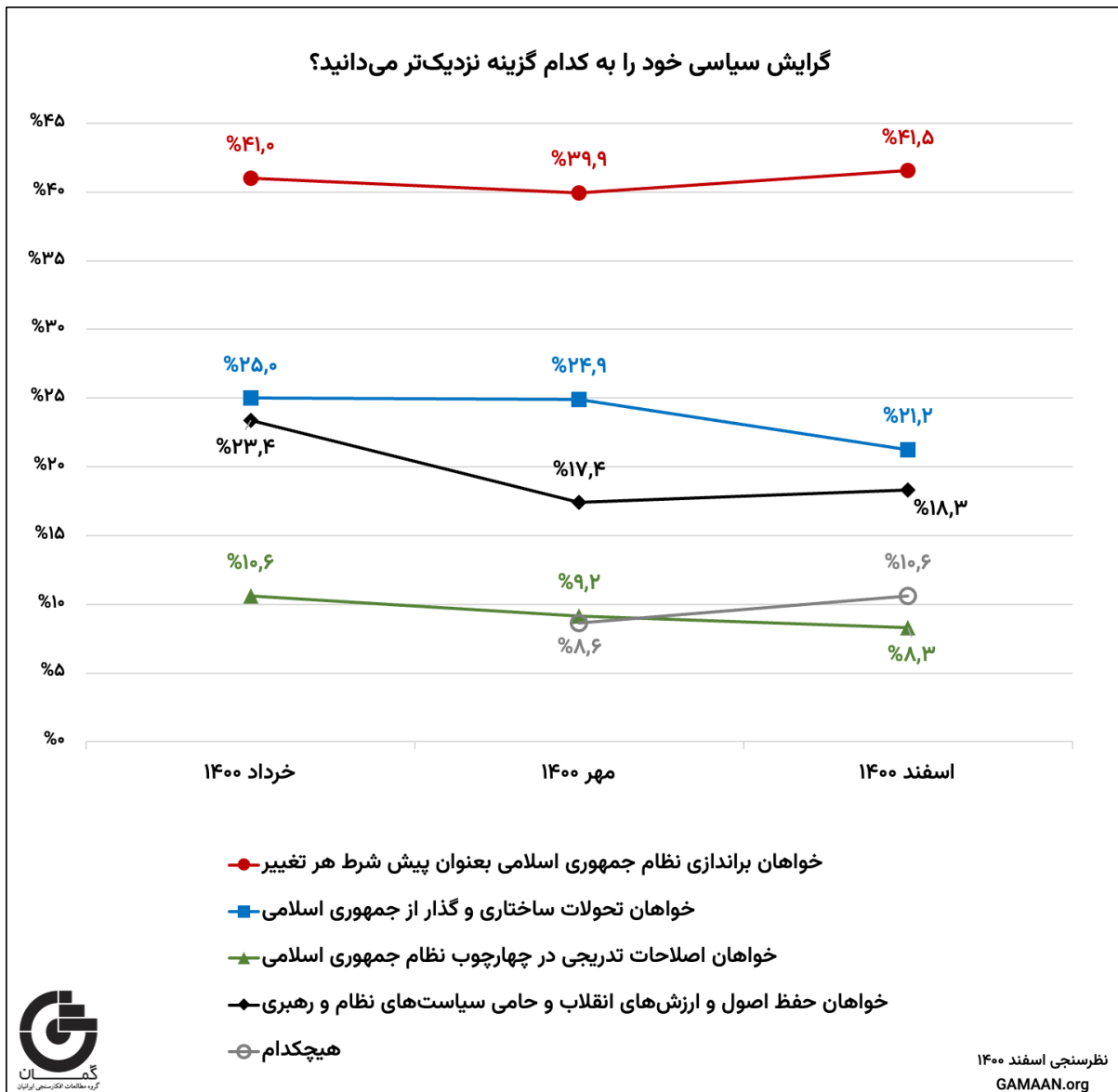
۲-۱۲ گرایش سیاسی ایرانیان

در این نظرسنجی همانند نظرسنجی‌های پیشین گمان، یک سوال درباره گرایش سیاسی شرکت‌کنندگان نیز پرسیده شد.

نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد که حدود ۴۱٪ جامعه «خواهان براندازی جمهوری اسلامی به‌عنوان پیش شرط هر تغییر»، ۲۱٪ «خواهان تحولات ساختاری و گذار از جمهوری اسلامی»، ۱۸٪ «خواهان حفظ اصول و ارزش‌های انقلاب و حامی سیاست‌های نظام و رهبری»، و ۸٪ «خواهان اصلاحات تدریجی در چهارچوب نظام جمهوری اسلامی» هستند و حدود ۱۱٪ هم خود را متعلق به هیچ یک از این گرایش‌ها نمی‌دانند.

نمودار ۱۲ پایگاه اجتماعی گرایش‌های سیاسی در جامعه ایران را در سه نظرسنجی انجام شده در سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد (در نظرسنجی خرداد ۱۴۰۰ گزینه «هیچکدام» وجود نداشت).

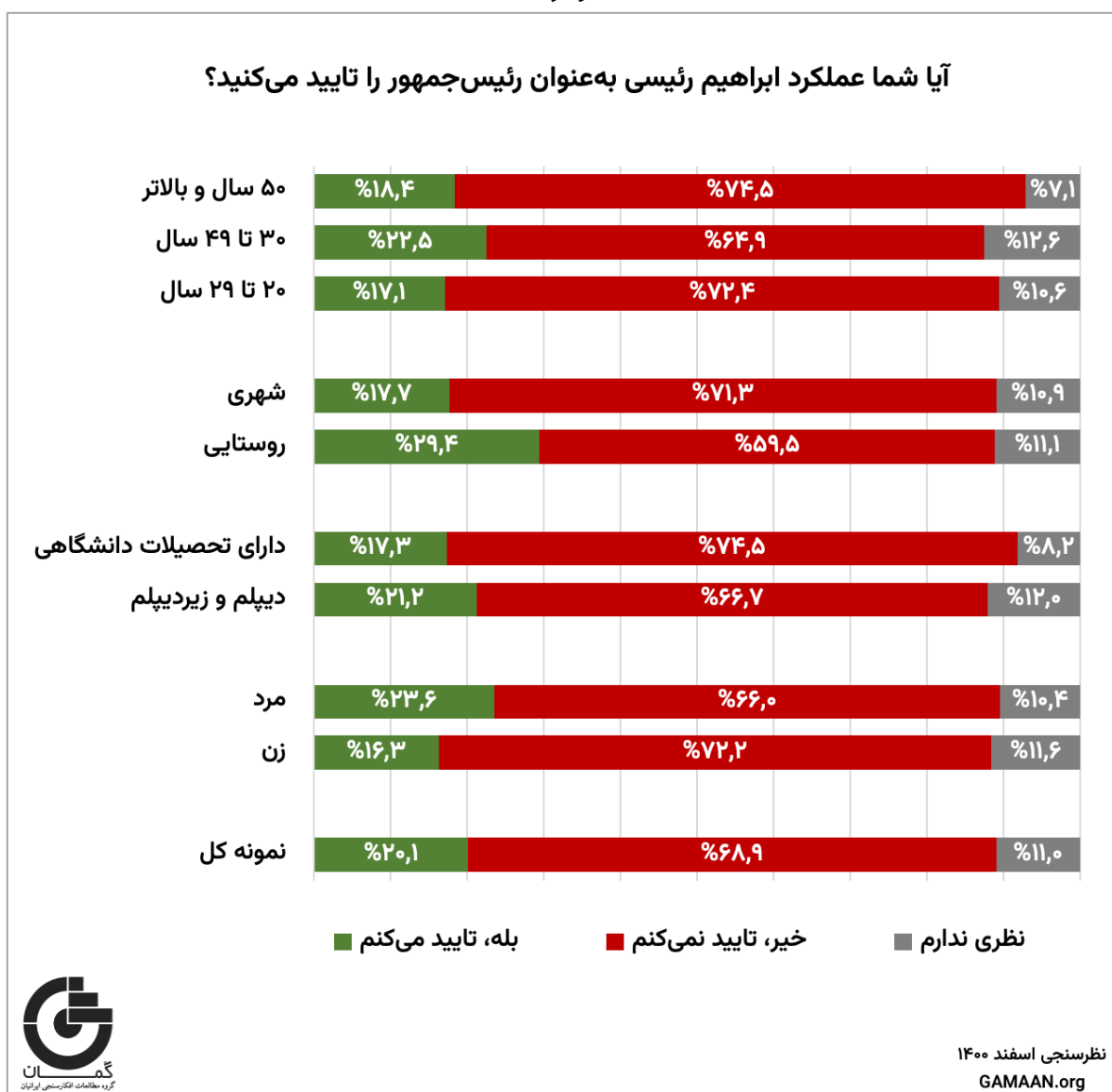
نمودار ۱۲

۲-۱۳ میزان رضایت از عملکرد ابراهیم رئیسی به عنوان رئیس‌جمهور

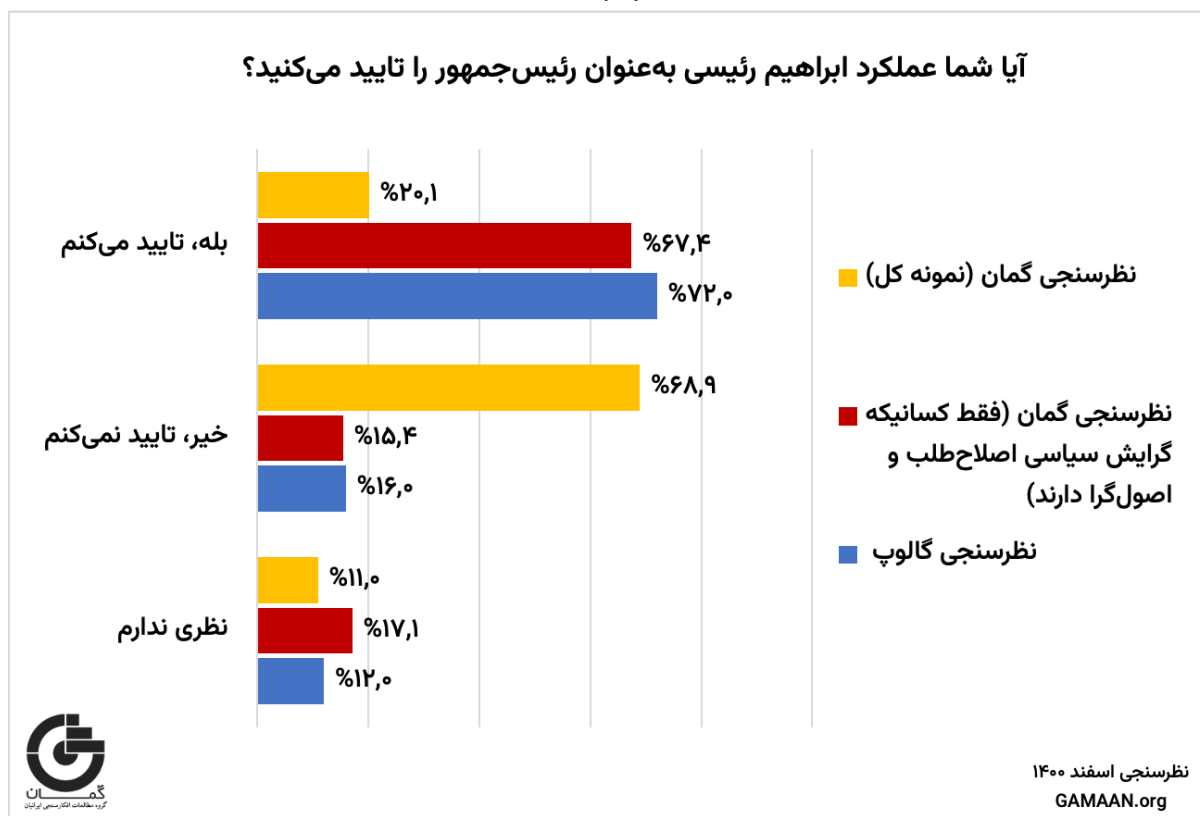
نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد که حدود ۲۰٪ جامعه عملکرد ابراهیم رئیسی به‌عنوان رئیس‌جمهور را تایید کرده و در مقابل، حدود ۶۹٪ عملکرد او را تایید نمی‌کنند. همان‌طور که نمودار ۱۳ نشان می‌دهد، میزان نارضایتی از عملکرد رئیسی در میان افراد دارای تحصیلات دانشگاهی و ساکن مناطق شهری بیشتر است. از سوی دیگر زنان بیش از مردان از عملکرد او ناراضی هستند.

نمودار ۱۳

موسسه نظرسنجی آمریکایی «گالوپ» در تابستان ۱۴۰۰ درباره رضایت از عملکرد ابراهیم رئیسی سوال مشابهی را پرسیده بود. همانطور که در نمودار ۱۳-۱ مشاهده می‌شود، نتایج [موسسه گالوپ](#) که از طریق نظرسنجی تلفنی انجام شده بود، با نتایج این نظرسنجی تفاوت معناداری دارد. این در حالی است که میزان رضایت از عملکرد ابراهیم رئیسی برای مجموعه افراد دارای گرایش سیاسی اصلاح طلب و اصول‌گرا، با نتایج نظرسنجی گالوپ همخوانی بالایی دارد.

نمودار ۱۳-۱

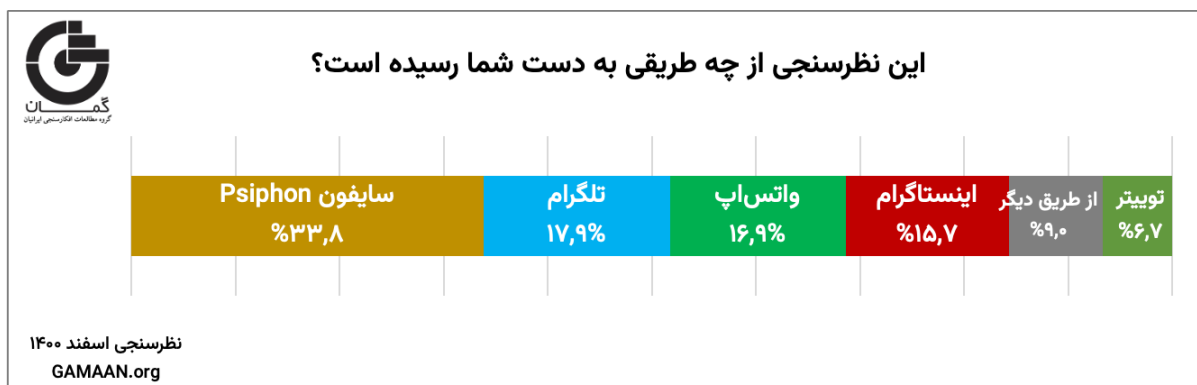
بخش سوم: روش‌شناسی پژوهش

۱-۳ روش نمونه‌گیری

این نظرسنجی با استفاده از روش‌های نوآورانه تلاش کرده تا دیدگاه‌ها و نظراتی را که با روش‌های متداول نظرسنجی در جوامع بسته نمی‌توانند بطور علنی مورد پرسش و اندازه‌گیری قرار گیرند، به طریقی روشمند اندازه‌گیری کرده و به ثبت برساند. با این وجود، این نظرسنجی و تحلیل‌های آماری مربوطه همانند هر نمونه مشابهی با چالش‌های مربوط به نمونه‌گیری آنلاین روبرو بوده است. یکی از این مشکلات چالش اثر شبکه‌ای (network effect)، یعنی احتمال نزدیکی فکری شرکت‌کنندگان با برگزارکنندگان نظرسنجی بوده است.

برای کاهش این مشکل تلاش شد تا نظرسنجی از طریق افراد، گروه‌ها، کانال‌ها و صفحات مختلف که دارای گرایش‌های اعتقادی، سیاسی و اجتماعی متفاوتی بودند به اشتراک گذاشته شود. با استفاده از روش زنجیره‌های متعدد و متنوع نمونه‌گیری (multiple chain referral sampling)، پرسش‌نامه آنلاین با استفاده از پلتفرم سایفون و شبکه‌های اجتماعی متفاوت و از طریق صفحات پرتعداد عمومی، اجتماعی، مذهبی، سیاسی و سرگرمی، بطور هدفمند در اختیار اقشار و گروه‌های مختلف جامعه قرار گرفت (نمودار ۱۴ توزیع نحوه دسترسی پاسخ‌دهندگان به نظرسنجی را نشان می‌دهد). همچنین با افزایش قابل ملاحظه حجم نمونه تلاش شد تا بتوان سوگیری (bias) ناشی از اثر شبکه‌ای را کاهش داد.

نمودار ۱۴: توزیع نحوه دسترسی پاسخ‌دهندگان به نظرسنجی

نتایج یکی از سوالات نظرسنجی نشان داد که تنها حدود ۲۰٪ نمونه آماری پیش‌تر هم در نظرسنجی‌های موسسه گمان شرکت کرده‌اند. این نتیجه می‌تواند نشان دهد که روش‌های نمونه‌گیری هدفمند برای پخش پرسش‌نامه در میان طیف‌های گوناگون فکری توانسته است نظرسنجی را به دست گروه‌های مختلفی خارج از شبکه‌های آشنایان با موسسه گمان برساند.

۳-۲ متوازن سازی نمونه آماری و روش وزن دهی

در این گزارش برای اینکه نمونه آماری نظرسنجی به یک نمونه آماری معرف (representative sample) تبدیل شود، از روش وزن دهی - raking - استفاده شد.

بر اساس [تحقیق جامع موسسه تحقیقاتی-نظرسنجی پیو](#) (Pew Research Center) این روش وزن دهی، با در نظر گرفتن متغیرهای مناسب جمعیتی، از موثرترین و قابل اطمینانترین روش های متوازن سازی نمونه های نظرسنجی های آنلاین به شمار می رود.

همچنین بنا به توصیه [همین تحقیق](#)، برای وزن دهی نمونه آماری، از متغیر رفتار سیاسی پاسخ دهندگان هم استفاده شد تا میزان انحراف نمونه آماری کاهش یافته و امکان تعمیم پذیری نمونه نهایی افزایش یابد. متوازن سازی و وزن دهی نمونه آماری با استفاده از ابزار تخصصی [شرکت هلندی Spinnaker Research](#) انجام گرفت.

برای ایجاد یک نمونه آماری معرف، نمونه پالایش شده نظرسنجی برای پاسخ دهندگان «داخل کشور» بر مبنای شش متغیر شامل جنسیت، رده سنی، سطح تحصیلات، جمعیت استانی، مناطق شهری و روستایی، و همچنین رفتار انتخاباتی با استفاده از متغیرهای به هم پیوسته (interlocking) وزن دهی شد. برای استخراج مشخصات جمعیت هدف، از [نتایج رسمی سرشماری سال ۱۳۹۵](#) و [آمار نیروی کار در پاییز ۱۴۰۰](#) استفاده شده است.

پس از انجام محاسبات وزن دهی برحسب متغیرهای ذکر شده، تعداد **حجم نمونه موثر (effective sample size)** برابر با ۱۴۹۸ نمونه بود که حجم نمونه بسیار مناسبی برای سطح اعتبار ۹۵٪ (credibility level) و فاصله اعتبار ۵٪ (credibility interval) است.

۳-۳ نتایج وزن دهی نمونه آماری

جمعیت هدف این نظرسنجی افراد باسواد و بالای ۱۹ سال (رده های سنی ۲۰ سال و بیشتر) در ایران است. بنا به نتایج سرشماری سراسری سال ۱۳۹۵، این جمعیت آماری حدود ۸۵٪ جمعیت بزرگسال ایران را تشکیل می دهد.

جداول زیر توزیع متغیرهای جمعیت شناختی را در نمونه آماری نظرسنجی و جمعیت هدف نشان می دهد. مشاهده می شود که مشخصات جمعیت شناختی نمونه وزن دهی شده با جمعیت هدف کاملاً همخوان است.

جدول ۱: توزیع جنسیت در نمونه آماری و جمعیت هدف

جنسیت	نمونه آماری نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه وزن دهی شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (سرشماری ۱۳۹۵)
زن	۱۸.۶٪ (۳۱۲۶)	۴۷٪	۴۷٪
مرد	۸۱.۴٪ (۱۳۷۲۴)	۵۳٪	۵۳٪

جدول ۲: توزیع منطقه جغرافیایی در نمونه آماری و جمعیت هدف

منطقه جغرافیایی	نمونه آماری نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه وزن دهی شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (سرشماری ۱۳۹۵)
روستایی	۴.۳٪ (۷۲۳)	۲۰.۴٪	۲۱.۲٪
شهری	۹۵.۷٪ (۱۶۱۲۷)	۷۹.۶٪	۷۸.۸٪

جدول ۳: توزیع استان سکونت در نمونه آماری و جمعیت هدف

محل سکونت	نمونه آماری نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه وزن دهی شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (سرشماری ۱۳۹۵)
آذربایجان شرقی	۴.۲٪ (۷۰۱)	۴.۸٪	۴.۸٪
آذربایجان غربی	۲.۳٪ (۳۸۱)	۳.۶٪	۳.۶٪
اردبیل	۱.۰٪ (۱۷۲)	۱.۵٪	۱.۵٪
اصفهان	۶.۰٪ (۱۰۰۷)	۶.۹٪	۶.۹٪
البرز	۵.۱٪ (۸۶۱)	۳.۸٪	۳.۸٪
ایلام	۰.۵٪ (۷۸)	۰.۷٪	۰.۷٪
بوشهر	۰.۹٪ (۱۵۹)	۱.۵٪	۱.۵٪
تهران	۳۶.۹٪ (۶۲۲۵)	۱۹.۱٪	۱۹.۱٪
چهار محال و بختیاری	۰.۶٪ (۱۰۹)	۱.۱٪	۱.۱٪
خراسان جنوبی	۰.۵٪ (۹۲)	۰.۹٪	۰.۹٪
خراسان رضوی	۷.۹٪ (۱۳۳۲)	۷.۸٪	۷.۸٪
خراسان شمالی	۰.۷٪ (۱۱۲)	۰.۹٪	۰.۹٪
خوزستان	۳.۷٪ (۶۱۶)	۵.۴٪	۵.۴٪
زنجان	۱.۰٪ (۱۶۲)	۱.۳٪	۱.۳٪
سمنان	۰.۷٪ (۱۲۴)	۱.۰٪	۱.۰٪
سیستان و بلوچستان	۰.۹٪ (۱۵۵)	۲.۱٪	۲.۱٪
فارس	۵.۲٪ (۸۷۰)	۶.۳٪	۶.۳٪
قزوین	۱.۲٪ (۲۰۶)	۱.۶٪	۱.۶٪
قم	۱.۵٪ (۲۴۹)	۱.۶٪	۱.۶٪
کردستان	۱.۶٪ (۲۷۱)	۱.۸٪	۱.۸٪
کرمان	۱.۴٪ (۲۴۴)	۳.۶٪	۳.۶٪
کرمانشاه	۱.۸٪ (۳۰۹)	۲.۴٪	۲.۴٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰.۶٪ (۱۰۷)	۰.۸٪	۰.۸٪
گلستان	۱.۱٪ (۱۸۲)	۲.۲٪	۲.۲٪
گیلان	۳.۱٪ (۵۲۶)	۳.۵٪	۳.۵٪
لرستان	۱.۳٪ (۲۲۳)	۲.۰٪	۲.۰٪
مازندران	۳.۲٪ (۵۳۷)	۴.۵٪	۴.۵٪
مرکزی	۱.۳٪ (۲۲۴)	۱.۸٪	۱.۸٪
هرمزگان	۰.۹٪ (۱۵۳)	۲.۰٪	۲.۰٪
همدان	۱.۴٪ (۲۴۰)	۲.۱٪	۲.۱٪
یزد	۱.۳٪ (۲۲۳)	۱.۴٪	۱.۴٪

جدول ۴: توزیع رده‌های سنی در نمونه آماری و جمعیت هدف

رده‌های سنی	نمونه آماری نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه وزن‌دهی شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (سرشماری ۱۳۹۵)
بین ۲۰ تا ۲۹ سال	۱۵.۶٪ (۲۶۳۵)	۳۰.۴٪	۳۰.۱٪
بین ۳۰ تا ۴۹ سال	۶۲.۷٪ (۱۰۵۵۷)	۵۱.۶٪	۵۱.۱٪
مساوی یا بالاتر از ۵۰ سال	۲۱.۸٪ (۳۶۶۸)	۱۸.۰٪	۱۸.۸٪

جدول ۵: توزیع میزان تحصیلات در نمونه آماری و جمعیت هدف

میزان تحصیلات	نمونه آماری نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه وزن‌دهی شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (سرشماری ۱۳۹۵)
دیپلم و زیردیپلم	۱۹.۱٪ (۳۲۱۵)	۷۲.۰٪	۷۲.۳٪
تحصیلات دانشگاهی	۸۰.۹٪ (۱۳۶۳۵)	۲۸.۰٪	۲۷.۷٪

علاوه بر متغیرهای جمعیت‌شناختی، رفتار انتخاباتی پاسخ‌دهندگان در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۶ نیز برای وزن‌دهی نمونه آماری مورد استفاده قرار گرفت (جدول ۶).

جدول ۶: توزیع رفتار سیاسی-انتخاباتی در نمونه آماری و نتایج رسمی انتخابات ۱۳۹۶

رای در انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۶	نمونه آماری نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه وزن‌دهی شده	نتایج رسمی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۶
حسن روحانی (+ هاشمی‌طبا)	۴۶.۳٪ (۷۷۹۸)	۴۴.۵٪	۴۲.۲٪
ابراهیم رئیسی (+ میرسلیم)	۸.۱٪ (۱۳۷۲)	۲۶.۲٪	۲۸.۸٪
رای ندادم (+ رای باطله دادم)	۴۵.۶٪ (۷۶۸۰)	۲۹.۳٪	۲۹.۰٪

۳-۴ آزمون‌های اعتبارسنجی نمونه وزن‌دهی شده

۳-۴-۱ مقایسه توزیع آمارهای اقتصادی و اجتماعی

یکی از روش‌هایی که می‌توان به کمک آن درجه اعتماد به نمونه وزن‌دهی شده و تعمیم‌پذیری آن را سنجید، میزان تطبیق نتایج نمونه وزن‌دهی شده با شواهد بیرونی است. جدول ۷ وضعیت فعالیت اقتصادی (درصد افراد شاغل) در نمونه وزن‌دهی شده را در مقایسه با جمعیت هدف در دو سطح شهری و روستایی نشان می‌دهد. درحالی‌که نمونه وزن‌دهی شده شامل افراد باسواد بالای ۱۹ سال است، [آمار نیروی کار در پاییز ۱۴۰۰](#) افراد بالای ۱۵ سال با سواد و بدون سواد را شامل می‌شود.

بر طبق گزارش آمار نیروی کار، نرخ اشتغال افراد باسواد کمی بیشتر از افراد کم‌سواد است و همچنین میزان اشتغال در رده سنی ۱۵ تا ۱۹ سال کمتر از رده‌های سنی بالاتر است. با در نظر داشتن این

تفاوت‌ها، جدول زیر نشان می‌دهد که وضعیت اشتغال برای نمونه وزن‌دهی شده با جمعیت هدف به میزان بالایی همخوانی دارد.

جدول ۷: توزیع نسبت اشتغال در نمونه وزن‌دهی‌شده و آمار نیروی کار

نسبت اشتغال	نمونه آماری نظرسنجی	نمونه وزن‌دهی شده (باسواد بالای ۱۹ سال)	آمار نیروی کار بالای ۱۵ سال (پاییز ۱۴۰۰)
کل	٪۶۱.۲	٪۴۰.۷	٪۳۷.۳
مناطق شهری	٪۶۱.۹	٪۴۰.۲	٪۳۶.۰
مناطق روستایی	٪۴۶.۶	٪۴۲.۵	٪۴۰.۰

همچنین در این نظرسنجی، از شرکت‌کنندگان درباره وضعیت درآمد خانوار پرسش شد تا بتوانیم توزیع وضعیت اقتصادی نمونه آماری را با جامعه هدف مقایسه کنیم. جدول ۸ وضعیت توزیع درآمد خانوار در نمونه وزن‌دهی شده را نشان می‌دهد. طبق تعریف، در هر دهک درآمدی، ده درصد خانوارهای کشور قرار می‌گیرند. همانطور که مشاهده می‌شود توزیع درآمد خانوار در نمونه وزن‌دهی‌شده، به میزان بالایی منطبق با جمعیت هدف است و تقریباً از هر **دهک درآمدی**، نمونه کافی به‌طور متوازن در نمونه آماری موجود است و البته از دهک‌های پایین‌تر، نمونه بیشتری وجود دارد.

جدول ۸: توزیع میزان درآمد خانوار در نمونه وزن‌دهی‌شده

میزان درآمد دهک‌های مختلف درآمدی بر حسب اطلاعات مرکز آمار ایران	نمونه آماری نظرسنجی	نمونه وزن‌دهی شده	توزیع درآمد در جامعه
دهک اول (درآمد ماهانه خانوار کمتر از ۳ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان است)	٪۱۰.۲	٪۲۳.۱	۱۰٪
دهک دوم (درآمد ماهانه خانوار بین ۳.۱ تا ۴ میلیون تومان است)	٪۸.۲	٪۱۴.۱	۱۰٪
دهک سوم (درآمد ماهانه خانوار بین ۴ تا ۴.۸ میلیون تومان است)	٪۷.۲	٪۹.۵	۱۰٪
دهک چهارم (درآمد ماهانه خانوار بین ۴.۸ تا ۵.۵ میلیون تومان است)	٪۷.۴	٪۸.۸	۱۰٪
دهک پنجم (درآمد ماهانه خانوار بین ۵.۵ تا ۶.۱ میلیون تومان است)	٪۷.۸	٪۷.۹	۱۰٪
دهک ششم (درآمد ماهانه خانوار بین ۶.۱ تا ۷.۰ میلیون تومان است)	٪۷.۵	٪۶.۲	۱۰٪
دهک هفتم (درآمد ماهانه خانوار بین ۷ تا ۸ میلیون تومان است)	٪۸.۹	٪۷.۰	۱۰٪
دهک هشتم (درآمد ماهانه خانوار بین ۸ تا ۹.۵ میلیون تومان است)	٪۱۰.۱	٪۷.۵	۱۰٪
دهک نهم (درآمد ماهانه خانوار بین ۹.۵ تا ۱۳.۵ میلیون تومان است)	٪۱۳.۶	٪۷.۵	۱۰٪
دهک دهم (درآمد ماهانه خانوار بیش از ۱۳.۵ میلیون تومان است)	٪۱۹.۲	٪۸.۴	۱۰٪

در این نظرسنجی همچنین از شرکت‌کنندگان پرسیده شد که معمولاً در خانه به چه زبانی صحبت می‌کنند. همانطور که جدول ۹ نشان می‌دهد، توزیع زبان‌های محاوره‌ای در نمونه وزن‌دهی شده با آمار موجود در **دانشنامه «اتنولوگ»** تطابق بالایی دارد.

جدول ۹: توزیع زبان محاوره‌ای در نمونه وزن‌دهی‌شده و آمار دانشنامه اتنولوگ

معمولا در خانه به چه زبانی صحبت میکنید؟	نمونه آماری نظرسنجی	نمونه وزن‌دهی شده	آمار دانشنامه اتنولوگ (۲۰۱۹)
فارسی	٪۷۴.۲	٪۶۳.۲	٪۶۰.۱
ترکی	٪۱۰.۲	٪۱۲.۸	٪۱۲.۹
کردی	٪۴.۷	٪۵.۶	٪۵.۷
لری	٪۳.۷	٪۶.۵	٪۴.۸
عربی	٪۰.۷	٪۱.۶	٪۱.۸
گیلکی	٪۱.۳	٪۱.۴	٪۲.۹
مازنی	٪۱.۲	٪۲.۱	٪۲.۷
بلوچی	٪۰.۵	٪۱.۴	٪۱.۴
لکی	٪۰.۶	٪۰.۹	٪۱.۴
ترکمنی	٪۰.۲	٪۰.۳	٪۰.۹
ارمنی	٪۰.۱	٪۰.۱	٪۰.۱
تاتی	٪۰.۲	٪۰.۶	٪۰.۶
موارد دیگر	٪۲.۵	٪۳.۶	٪۴.۷

۳-۴-۲ اعتبارسنجی با بهره‌گیری از نظرسنجی پیمایش جهانی ارزش‌ها (WVS)

نهاد بین‌المللی [World Values Survey \(WVS\)](#) یا «پیمایش جهانی ارزش‌ها»، در بهار ۱۳۹۹ نظرسنجی جدیدی را در ایران با روش مصاحبه حضوری انجام داده است. در «نظرسنجی سیستم سیاسی مطلوب» تعدادی از سوالات پرسیده‌شده در نظرسنجی WVS در میان پرسش‌ها قرار داده شد تا با مقایسه نتایج دو نظرسنجی بتوان اعتبار روش اندازه‌گیری و نمونه وزن‌دهی‌شده را ارزیابی کرد. بدین منظور مجموعه‌ای از سوال‌های «غیر حساس» در کنار یک سوال «حساس» مورد پرسش قرار گرفت تا نتایج دو نظرسنجی مورد مقایسه قرار گیرد. همانطور که در جدول ۱۰ دیده می‌شود مجموع میزان اهمیت داشتن یا اهمیت نداشتن موضوعات غیرحساس (خانواده، دوستان، شغل و کار) در دو نظرسنجی اختلاف کمی را نشان می‌دهد، درحالی‌که درباره یک موضوع حساس در فضای سیاسی و اجتماعی ایران (اهمیت دین) پاسخ دو نظرسنجی کاملاً متفاوت است.

جدول ۱۰: نتایج سوالات یکسان درباره اهمیت موارد مختلف در زندگی در مقایسه با نظرسنجی WVS (بهار ۱۳۹۹)

هر یک از این موارد تا چه میزان در زندگی شما اهمیت دارد؟	بسیار اهمیت دارد	تا حدی اهمیت دارد	چندان اهمیت ندارد	اصلاً اهمیت ندارد	نمیدانم
خانواده	٪۹۳.۹	٪۵.۲	٪۰.۸	٪۰.۱	٪۰
	٪۸۹.۵	٪۸.۸	٪۱.۰	٪۰.۳	٪۰.۵
دوستان	٪۲۸.۶	٪۵۴.۴	٪۱۱.۲	٪۵.۷	٪۰
	٪۲۸.۷	٪۵۴.۳	٪۱۳.۶	٪۲.۵	٪۰.۸
شغل و کار	٪۷۸.۰	٪۱۸.۶	٪۱.۹	٪۱.۳	٪۰.۲
	٪۸۱.۷	٪۱۵.۰	٪۲.۲	٪۰.۴	٪۰.۸
دین	٪۶۹.۴	٪۲۲.۸	٪۳.۵	٪۴.۲	٪۰.۱
	٪۳۰.۸	٪۱۳.۹	٪۱۴.۱	٪۳۹.۳	٪۱.۹

این بررسی مقایسه‌ای میزان اعتبار نمونه وزن‌دهی‌شده نظرسنجی گمان را نشان می‌دهد؛ همچنین این فرضیه را تایید می‌کند که اندازه‌گیری دیدگاه واقعی مردم پیرامون «سوالات حساس» توسط روش‌های متداول نظرسنجی (تلفنی یا مصاحبه حضوری) در جوامعی مانند ایران با تردیدهای جدی مواجه است.

۳-۴-۳ تایید نتایج با استفاده از روش نمونه‌گیری انطباقی

از سوی دیگر برای سنجش اعتبار نتایج بدست آمده از نمونه آماری وزن‌دهی شده، با استفاده از روش نمونه‌گیری انطباقی ([matching method](#)) محاسبات تکرار و نتایج با یافته‌های قبلی مقایسه شد. در این روش یک نمونه آماری تصادفی با حجم ۷۰۰ پاسخ‌دهنده از کل نمونه آماری نهایی (یعنی از ۱۶۸۵۰ نمونه) استخراج شد. این نمونه تصادفی به‌گونه‌ای استخراج گردید که با متغیرهای شش‌گانه جمعیت هدف (جنسیت، رده سنی، سطح تحصیلات، جمعیت استانی، مناطق شهری و روستایی، رفتار انتخاباتی) با استفاده از متغیرهای به‌هم پیوسته (interlocked variables) منطبق شود. با مقایسه نتایج ملاحظه شد که تمامی یافته‌های نظرسنجی با نمونه استخراج شده از روش انطباقی، با یافته‌های نمونه وزن‌دهی‌شده همخوانی داشته و اختلاف نتایج کمتر از ۲.۵٪ بوده است.

با تایید آزمون‌های متعدد اعتبارسنجی، نمونه وزن‌دهی‌شده می‌تواند معرف جمعیت هدف (جمعیت باسواد و بالای ۱۹ سال) باشد و نتایج حاصل از آن را می‌توان با سطح اعتبار ۹۵٪ (credibility level) و فاصله اعتبار ۵٪ به اکثریت بزرگی از جامعه ایران (یعنی حدود ۸۵٪ از جمعیت بزرگسال کشور) تعمیم داد.

* * *

موسسه تحقیقاتی «گمان» در انتها لازم می‌داند از تمامی شرکت‌کنندگان در این نظرسنجی که با اختصاص وقت خود به این پژوهش یاری رساندند صمیمانه تشکر کند. گمان در مقابل این همیاری داوطلبانه و اختیاری پاسخ‌دهندگان، خود را مسئول دانسته و مطابق منشور کاری خود به حفظ امانت در داده‌های ثبت‌شده توسط پاسخ‌دهندگان متعهد است. تیم تحقیقاتی گمان همچنین به لحاظ حرفه‌ای متعهد است که با رعایت اصول علمی و به کارگیری روش‌های نوآورانه در نمونه‌گیری، حداکثر تلاش خود را برای جمع‌آوری نظرات از تمامی اقشار و دیدگاه‌های مختلف موجود در جامعه ایران انجام دهد. گمان همچنین خود را ملزم می‌داند که همزمان با بهره‌گیری از روش‌های علمی در استخراج نمونه معرف و آنالیز داده‌ها، در روش تحلیل و در ارائه گزارش عمومی و اعلام میزان خطای احتمالی به مخاطبان، بطور شفاف عمل کند. گمان همواره از نظرات، پیشنهادات و انتقادات مخاطبان استقبال می‌کند.